JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JEAN MISCHO
3 päivänä kesäkuuta 1999 *

Tosiseikat ja asiaa koskevat oikeussäännöt

1. Vuosina 1990—1992 tanskalainen yritys DAT-SCHAUB amba (jäljempänä DAT-SCHAUB) vei Yhdistyneisiin Arabiemiirikuntiin tarkoitettuja naudanlihaeriä, joiden osalta se oli hakenut ja saanut vientitukia.

2. Tanskan elintarvike-, maatalous- ja kalastusministeriö (jäljempänä ministeriö) tuli kuitenkin epäilleeksi sitä, oliko kyseisten tukien myöntäminen perusteltua, ja se ilmoitti komissiolle näistä epäilyistään.

3. Kun komissio oli ilmoittanut ministeriölle, ettei tukia olisi pitänyt maksaa kokonaisuudessaan, tämä vaati maksettujen tukien ja asetettujen vakuuksien määrän välisen erotuksen korvaamista. DAT-SCHAUB nosti tämän jälkeen kanteen ministeriön päätöksen johdosta Østre Landsretissä vaatien 9 898 936,75 Tanskan kruunun suuruista suoritusta.

4. Jotta voi kunnolla lähestyä Østre Landsretin esittämää ennakkoratkaisukysymystä, on ensin tuotava esiin DAT-SCHAUBin liiketointen yksityiskohdat.

5. Yhdistyneiden Arabiemiirikuntien Dubain emiirikunnassa on Jebel Alin vapaa-alue. DAT-SCHAUB on perustanut sinne Dubai Meat Packers -nimisen lihanjalostusyrityksen, jonka käyttöön se on vienyt lihaa.

6. Kun yhteisöstä peräisin oleva liha saapui vapaa-alueelle, kyseinen yritys jalosti sen ennen kuin se vietiin joko Yhdistyneisiin Arabiemiirikuntiin tai muihin alueen valtioihin, jotka Yhdistyneiden Arabiemiirikuntien tapaan kuuluivat Persianlahden

* Alkuperäinen kieli: ranska.

arabimaiden yhteistyöneuvostoon, jonka jäsenet (jäljempänä CCG-maat) muodostavat vapaakauppa-alueen.

7. Nämä eri toimet, jotka olivat täysin kyseisten valtioiden lainsäädännön mukaisia, esitettiin paikallisten viranomaisten laatimissa asiakirjoissa, jotka niin ikään olivat täysin säännösten mukaisia. Näin valvottiin sekä vapaa-alueelle saapumisen että sieltä poisottamisen osalta, että tavara oli lähdössä Yhdistyneisiin Arabiemiirikuntiin tai toiseen CCG-maahan.

8. Jos ongelmia oli, ne liittyivät vientitukia koskeviin yhteisön säännöksiin. DAT-SCHAUBin laatimissa vientiasiakirjoissa, joiden perusteella tuet myönnettiin, nimittäin oli mainittu määränpääksi Yhdistyneet Arabiemiirikunnat. Tämä täsmäsi sikäli, että liha oli tosiasiallisesti viety tähän valtioon. Sen sijaan tämä ei yhtä ilmeisesti pitänyt yhtä sen kanssa, mitä yhteisön oikeuden vientitukisäännöksissä tarkoitetaan määrämaalla ja vientitukien myöntämisedellytyksillä, sillä liha jalostettiin vapaa-alueella ennen vientiä Yhdistyneisiin Arabiemiirikuntiin tai muihin CCG-maihin.

9. Sekä asianosaiset eli DAT-SCHAUB ja ministeriö että yhteisöjen tuomioistuimessa huomautuksensa esittänyt komissio pitävät selvänä, että DAT-SCHAUBin tuolloisiin vienteihin sovelletaan maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27 päivänä marraskuuta 1987 annettua komission asetusta (ETY) N:o 3665/87. [1]

10. Mainitun asetuksen säännöksistä ongelmallinen on 17 artikla, joka kuuluu seuraavasti:

"1. Tuotteen on oltava tuotu sellaisenaan kolmanteen maahan tai johonkin [kolmansista maista], * jolle tuki on säädetty, 12 kuukauden kuluessa vienti-ilmoituksen hyväksymispäivästä; lisäaikaa voidaan kuitenkin myöntää 47 artiklassa säädetyin edellytyksin.

2. Tuotteita pidetään sellaisenaan tuotuina, kun jalostuksesta ei ole minkäänlaisia merkkejä.

1 — EYVL L 351, s. 1.

* — Lainausta on tässä ja jäljempänä hakasuluissa olevin osin korjattu yhteisöjen tuomioistuimessa, koska asetuksen suomenkielinen versio on epätarkka.

Kuitenkin:

— —

— tuotetta pidetään sellaisenaan tuotuna, kun se on jalostettu ennen tuontia, jos tuote on jalostettu kolmannessa maassa, johon kaikki kyseisestä jalostuksesta saatavat tuotteet on tuotu.

3. Tuotetta pidetään tuotuna, kun kulutukseen saattamista koskevat tullimuodollisuudet kolmannessa maassa on täytetty."

11. DAT-SCHAUB väitti kansallisessa tuomioistuimessa, että koska Euroopan talousyhteisön sekä Persianlahden arabimaiden yhteistyöneuvoston peruskirjan osapuolten (Yhdistyneet Arabiemiirikunnat, Bahrainin valtio, Saudi-Arabian kuningaskunta, Omanin sulttaanikunta, Qatarin valtio ja Kuwaitin valtio) välillä on olemassa yhteistyösopimus (jäljempänä yhteistyösopimus), joka on hyväksytty 20.2.1989 tehdyllä neuvoston päätöksellä 89/147/ETY,[2] myös se osa jalostuksesta saaduista tuotteista, joka luovutettiin kulutukseen muissa CCG-maissa kuin Yhdistyneissä Arabiemiirikunnissa, oli täyttänyt 17 artiklan 2 kohdan toisessa luetelmakohdassa asetetun ehdon. Ministeriö oli tästä toista mieltä.

12. Voidakseen tehdä ratkaisun näiden kahden kannan välillä kansallinen tuomioistuin on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan kysymyksen:

"Onko maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä annetun komission asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toiseen luetelmakohtaan sisältyvää käsitettä kolmas maa tulkittava niin, että kun otetaan huomioon Euroopan talousyhteisön ja Persianlahden arabimaiden yhteistyöneuvoston peruskirjan sopimusvaltioiden välinen yhteistyösopimus, joka on hyväksytty 20.2.1989 tehdyllä neuvoston päätöksellä 89/147/ETY, peruskirjan sopimusvaltioita on pidettävä yhtenä kolmantena maana, minkä johdosta tuote, joka on jalostettu Jebel Alin vapaa-alueella Yhdistyneissä Arabiemiirikunnissa ja joka on tämän jälkeen tuotu ja luovutettu vapaaseen liikkeeseen toisessa peruskirjan sopimusvaltiossa, katsotaan asetuksen 17 artiklassa tarkoitetulla tavalla sellaisenaan tuoduksi?"

2 — EYVL L 54, s. 1.

Arviointi

13. Muotoillusta ennakkoratkaisukysymyksestä voidaan itse asiassa erottaa kaksi eri kysymystä. Toinen koskee asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toiselle luetelmakohdalle sellaisenaan annettavaa merkityssisältöä. Toinen taas koskee sitä, miten kyseisen säännöksen tulkintaa on muutettava siinä tapauksessa, että tukea vaaditaan CCG-maihin suuntautuneista vienneistä sen sopimuksen perusteella, jonka yhteisö on näiden maiden kanssa tehnyt. Tarkastelen kysymyksiä peräjälkeen.

Asetuksen N:o 3665/87 17 artikla

14. Asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 1 kohdan mukaan vaihtelevan tuen maksu edellyttää sitä, että tuote on tietyssä määräajassa tuotu sellaisenaan kolmanteen maahan tai johonkin kolmanteen maahan, jota tuki koskee, ja tuonti edellyttää kyseisessä maassa kulutukseen luovuttamista koskevien muodollisuuksien täyttämistä.

15. DAT-SCHAUBin kyseiset viennit, jotka — kuten on muistettava — oli Tanskan tulliviranomaisille annettujen asiakirjojen mukaan tarkoitettu vietäväksi Yhdistyneisiin Arabiemiirikuntiin, eivät täytä tätä edellytystä, sillä asiassa ei ole kiistetty sitä, että vietyä lihaa jalostettiin Jebel Alin vapaa-alueella, jonne se oli kuljetettu, ennen joko Yhdistyneissä Arabiemiirikunnissa tai muissa CCG-maissa kulutukseen luovuttamista koskevien muodollisuuksien täyttämistä.

16. Siten vain silloin kun niiden olosuhteiden, joissa kyseinen jalostus on tapahtunut, voidaan katsoa vastaavan hyvin täsmällisesti asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toisen luetelmakohdan edellytyksiä, tuonti jalostuksen jälkeen voidaan rinnastaa tuontiin sellaisenaan, jolloin DAT-SCHAUBilla voi olla oikeus tukeen.

17. Mainitussa säännöksessä edellytetään, että jalostus on tapahtunut siinä kolmannessa maassa, johon kaikki tästä jalostuksesta saadut tuotteet on tuotu.

18. On kuitenkin näytetty toteen, että jalostuksen jälkeen DAT-SCHAUBin viemä liha on tuotu osaksi Yhdistyneisiin Arabiemiirikuntiin ja osaksi muihin CCG-maihin, joten kyseinen edellytys ei selvästikään täyty.

19. DAT-SCHAUB kyllä yrittää vakuuttaa muuta väittäessään, että sillä perusteella, että asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan

1 kohdassa puhutaan tuonnista sellaisenaan "kolmanteen maahan tai johonkin [kolmansista maista]", olisi katsottava, että tuonti jalostuksen jälkeen muuhun kolmanteen maahan kuin siihen, jota kyseinen tuki koskee, oikeuttaisi tukeen samalla tavoin kuin tuonti yhteen ainoaan kolmanteen maahan. Kantaja antaa näin ymmärtää jääneensä 17 artiklan hieman virheellisen laadinnan takia ilman yhteisön lainsäätäjän kantajalle tarkoittamia tukia.

20. Komissio on kuitenkin esittänyt selityksen, joka kumoaa väitteen virheestä laadinnassa. Se on nimittäin huomauttanut, että asetusta N:o 3665/87 sovelletaan kaikkiin eri yhteisten markkinajärjestelyjen mukaisiin tukiin, ja se korostaa, että tämän mukaisesti asetuksen on käsitettävä kaikki mahdolliset tapaukset kuten se, jota naudanliha-alan yhteinen markkinajärjestely ei koske mutta jota esimerkiksi vilja-alan yhteinen markkinajärjestely koskee ja jossa vaihtelevien tukien määrää ei vahvisteta maittain vaan alueittain, jotka käsittävät useita määrämaita.

21. Tästä johtuen 17 artiklan 1 ja 2 kohdan välillä ei ole ristiriitaa. Säännökset, jotka koskevat tuen myöntämistä tapauksessa, jossa on kyse tuonnista jalostuksen jälkeen, ovat aivan yksinkertaisesti valvonnallisista syistä, joihin kohta palaan, painavampia kuin ne, jotka koskevat tuontia sellaisenaan.

Euroopan talousyhteisön ja CCG-maiden välinen yhteistyösopimus

22. Määrätäänkö CCG-maiden ja yhteisön välisessä yhteistyösopimuksessa kuitenkin — kuten DAT-SCHAUB väittää ja mitä kansallinen tuomioistuin ei pidä poissuljettuna vaihtoehtona — että tuki on suoritettava myös siinä tapauksessa, että Jebel Alin vapaa-alueella lihan jalostuksesta saatujen tuotteiden kulutukseen luovutus tapahtuu muussa CCG-maassa kuin Yhdistyneissä Arabiemiirikunnissa?

23. Jotta näin olisi, pitäisi samalla olla niin, että DAT-SCHAUBin on mahdollista vedota yhteistyösopimukseen asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan sanamuodon määräämän tulkinnan välttämiseksi, mutta myös niin, että ristiriita tämän tulkinnan ja yhteisöllä CCG-maita kohtaan olevien sitoumusten välillä on tuotavissa esiin.

24. Sopimustekstistä kuitenkin ilmenee, ettei näin ole asian laita. Kuten ministeriö ja komissio huomauttavat, sopimus on

puitesopimus, joka on epäilemättä sinänsä tärkeä, mutta sopimuspuolet sitoutuvat sillä ainoastaan toimivaltojensa rajoissa "mahdollisimman laajaan taloudelliseen yhteistyöhön" sopimuksessa luetelluilla aloilla.

25. Kaupan alalla siinä määrätään pelkästään, että sopimuspuolet myöntävät suosituimmuusaseman, ja siinä viitataan myöhemmin neuvoteltavaan kauppasopimukseen kaupankäyntiä helpottamaan tarkoitettujen konkreettisten määräysten antamisesta.

26. Pitää sinänsä paikkansa — kuten DATSCAUB korostaa — että sopimuksen 19 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Tämän sopimuksen soveltamisalalla, tämän kuitenkaan rajoittamatta sen määräysten soveltamista:

— GCC-maiden yhteisöön soveltama menettely ei saa johtaa minkäänlaiseen syrjintään yhteisön jäsenvaltioiden eikä niiden kansalaisten, yhtiöiden tai yritysten välillä,

— yhteisön GCC-maihin soveltama menettely ei saa johtaa minkäänlaiseen syrjintään kyseisten maiden, niiden kansalaisten, yhtiöiden tai yritysten välillä."

27. Kuitenkaan — kuten ministeriö ja komissio painottavat — ei ole nähtävissä, miten se seikka, että yhteisön säännöksissä sallitaan vientituen maksaminen tilanteessa, jossa jalostus tapahtuu ennen tuontia, ainoastaan asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toisessa luetelmakohdassa ilmaistujen tiukkojen edellytysten täyttyessä, voisi olla tulkittavissa tämän syrjintäkiellon rikkomiseksi.

28. Mikäli muu CCG-valtio kuin Yhdistyneet Arabiemiirikunnat perustaisi vapaa-alueen, jossa jalostettaisiin yhteisöstä vietyä lihaa, 17 artiklaa sovellettaisiin samalla tavalla kuin mitä sovelletaan Yhdistyneiden Arabiemiirikuntien osalta. Tässä tapauksessa yhteisön viranomaiset eivät myöskään katsoisi, että CCG-maat muodostavat

tämän säännöksen kannalta yhden ainoan kolmannen maan.

29. Vastoin DAT-SCHAUBin väitteitä CCG-maat eivät muodosta yhteismarkkinoita, ja juuri tämän vuoksi yhteisön tullilainsäädännössä annetaan kullekin CCG-maalle erityinen tunnuskoodi. Tämä osoittaa selvästi, että liiketointa yhden tällaisen maan kanssa ei voida rinnastaa toisen tällaisen maan kanssa tehtyyn liiketoimeen.

30. Jos tiukasti pitäydytään Østre Landsretin esittämän ennakkoratkaisukysymyksen sanamuodossa, voitaisiin päättää järkeily siihen toteamukseen, että yhteisön säännökset sellaisina kuin ne ilmenevät asetuksen N:o 3665/87 17 artiklassa, ovat yhteisön ja CCG-maiden välisen sopimuksen olemassaolosta riippumatta ristiriidassa sen kanssa, että DAT-SCHAUB saa vientitukea nyt käsiteltävänä olevan viennin osalta.

31. Kuitenkin DAT-SCHAUB on esittänyt huomautuksissaan eräitä muita kuin kansallisessa tuomioistuimessa esitettyjä syitä, joiden pitäisi johtaa siihen, että sen oikeus vaatimiinsa tukiin tunnustetaan.

32. Asian perinpohjaiseksi tarkastelemiseksi käsittelen näitä lyhyesti, kuten ministeriö ja komissio ovat huomautuksissaan tehneet.

Suhteellisuusperiaate ja vilpitön mieli

33. DAT-SCHAUB korostaa, että on suhteellisuusperiaatteen vastaista evätä vientituet siltä, koska tuen taso oli riidanalaisten liiketointen tapahtuma-aikaan sama kaikkien CCG-maiden osalta. Yritys ei sen vuoksi ole ryhtynyt mihinkään liiketoimeen saadakseen etua, joka ei sille kuulu.

34. DAT-SCHAUBin mielestä yhteisön säännöksillä, joihin ministeriö yritystä vastaan vetoaa, pyritään valvontaa helpottamaan säädetyin velvoittein estämään petokset, joilla pyritään saamaan taloudellista hyötyä. Niitä ei voida soveltaa koko ankaruudessaan, jos — kuten niiden liiketoimien osalta, joita DAT-SCHAUB on tehnyt — sen lisäksi, että yhteisön taloudelliset edut eivät mitenkään ole kärsineet vahinkoa, Yhdistyneiden Arabiemiirikuntien ja muiden CCG-maiden viranomaiset ovat tehneet huolellisia tarkastuksia, joilla

on voitu luotettavasti selvittää tavaroiden lopullinen määränpää.

35. Ministeriö ja komissio väittävät vääräksi tätä esitystä yhteisön vaihtelevia tukia koskevasta lainsäädännöstä. Ne viittaavat yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, joka on aina ollut äärimmäisen tiukka taloudellisia toimijoita kohtaan, kun tuomioistuin on lausunut yhteisön tätä alaa koskevan lainsäädännön aiheellisuudesta ja soveltamisesta. [3]

36. Ne painottavat petosriskiä, joka erottamattomasti liittyy aina kaikkiin ennen tuontia eli kulutukseen luovuttamista vietyjen tuotteiden jalostukseen, ja korostavat, että vaihtelevien tukien järjestelmä perustuu aina harkintaan ja liittyy yhteisön kauppapolitiikan tarpeisiin ja kauppavirtojen suuntautumiseen. Nämä eivät voi mukautua määränpään muutokseen, vaikka tällainen muutos ei toisikaan mitään taloudellista etua asianomaiselle. [4]

37. Komissio huomauttaa tältä osin, että jos DAT-SCHAUBin ajattelua seurataan, olisi sille yhtä lailla myönnettävä tukea siinäkin tapauksessa, että jalostetut tuotteet olisi jälleenviety Jebel Alin vapaa-alueelta mihin tahansa toiseen maahan, jonka osalta tuen määrä oli kyseisenä aikana sama kuin Yhdistyneiden Arabiemiirikuntien ja muiden CCG-maiden osalta, minkä seurauksena taloudellisten toimijoiden annettaisiin yhteisön viranomaisten sijasta johtaa yhteisön kauppapolitiikkaa maataloustuotteiden alalla.

38. Omalta osaltani katson, että yhteisöjen tuomioistuin ei voi hyväksyä DAT-SCHAUBin kantaa. Ensinnäkin on huomattava, että on melko uskallettua vedota suhteellisuusperiaatteeseen tarkoituksena saada yhteisön säännökselle sen sanamuodosta poikkeava tulkinta ja väittää DAT-SCHAUBin tapaan, ettei kyseisen säännöksen pätevyyttä voida kyseenalaistaa.

39. Näin ollen olen samaa mieltä komission kanssa siitä, että yhteisön viranomaisten velvollisuuksiin kuuluvan valvonnan helpottamiseen tähtääviä toimia ei voida arvostella sillä perusteella, että ne ovat pieniin yksityiskohtiin meneviä tai joissakin tapauksissa jopa tehottomia sen vuoksi, että petoksen riski on epäilemättä olemassa. Näin on asian laita silloin kun ryhdytään jalostustoimiin, jotka sinänsä

3 — Ks. mm. asia 89/83, Dimex, tuomio 11.7.1984 (Kok. 1984, s. 2815); asia 276/84, Metelmann, tuomio 12.12.1985 (Kok. 1985, s. 4057); asia C-27/92, Möllmann-Fleisch, tuomio 31.3.1993 (Kok. 1993, s. I-1701); asia C-347/93, Boterlux, tuomio 9.8.1994 (Kok. 1994, s. I-3933) ja asia C-299/94, Anglo Irish Beef Processors International ym., tuomio 28.3.1996 (Kok. 1996, s. I-1925).

4 — Ks. asia 125/75, Milch-, Fett- und Eier-Kontor, tuomio 2.6.1976 (Kok. 1976, s. 771).

tarjoavat piittaamattomille toimijoille mahdollisuuksia saada viranomaiset kadottamaan vietyjen tuotteiden jäljet.

40. Olen sitä mieltä, että yhteisön viranomaisille on jätettävä pieni määrä harkintavaltaa niiden tarpeellisina pitämien valvontatoimien käyttöönotossa. Tämän vuoksi pidän myöhemmin tulleita lainsäädäntöä lieventäneitä muutoksia merkityksettöminä DAT-SCHAUBin vuosina 1990—1992 tekemille liiketoimille kuuluvan kohtelun osalta. Senkään vuoksi, että yhteisön lainsäätäjä saadun kokemuksen näkökulmasta arvioi tiettynä ajankohtana voivansa — kuten se teki esimerkiksi asetuksessa N:o 1384/95 [5] määrämaan muuttamisen osalta vaihtelevien tukien tapauksessa — lieventää lainsäädännön taloudellisille toimijoille asettamia rajoituksia, ei ole mahdollista katsoa aiemman lainsäädännön menneen pidemmälle kuin suhteellisuusperiaate sallii.

41. Tällaisen ajattelutavan omaksuminen ei sitä paitsi missään tapauksessa olisi kyseisten toimijoiden intressien mukaista, sillä se tarkoittaisi, että komission — jotta se ei joutuisi kuulemaan moitteita aiemmasta tiukkuudestaan — pitäisi pitää kokonaisuudessaan voimassa tiettynä ajankohtana käyttöön otetut valvontatoimet, vaikka se ei enää pitäisikään niitä tarpeellisina.

42. Päinvastoin komission on annettava kehittää lainsäädäntöä joustavasti, jotta yhteiselle maatalouspolitiikalle asetetut tavoitteet voidaan paremmin saavuttaa.

43. Samasta syystä en voi hyväksyä väitteitä, jotka DAT-SCHAUB on esittänyt sen johdosta, että komissio teki 30.6.1993 päätöksen, jolla sallitaan tukien myöntäminen DAT-SCHAUBin vuosina 1990—1992 tekemien kaltaisille liiketoimille.

44. Tanskan viranomaiset saattoivat komission käsiteltäväksi DAT-SCHAUBin kohtaamat vaikeudet, jotka johtuivat komission käyttöön ottamasta CCG-maiden toimituksia koskevasta järjestelystä, jolloin komissio — samaan aikaan kun se totesi, että sovellettavassa lainsäädännössä kielletään tosiasiassa vientitukien myöntäminen DAT-SCHAUBin vienneistä — katsoi, että erityisten petosriskin poistamiseen tähtäävien valvontasäännösten antamisen

5 — Asetuksen N:o 3665/87 muuttamisesta Uruguayn kierroksen sopimuksen maataloudesta täytäntöönpanemiseksi tarvittavien mukautusten osalta 19 päivänä kesäkuuta 1995 annettu komission asetus (EYVL L 134, s. 14).

avulla oli mahdollista ottaa huomioon CCG-maissa vallitseva erityistilanne ja DAT-SCHAUBin intressi kehittää kaupallista läsnäoloaan alueella. Tämän seurauksena komissio teki mahdolliseksi vientituen myöntämisen Jebel Alin vapaa-alueelle kuljetetuille ja siellä jalostetuille tuotteille, jotka sittemmin tuotiin eri CCG-maihin.

45. DAT-SCHAUBin mukaan tämä lainsäädäntöön tehty poikkeus todistaa, että kyseinen lainsäädäntö loukkaa ainakin DAT-SCHAUBin osalta suhteellisuusperiaatetta.

46. Mielestäni poikkeus todistaa ensinnäkin sen, että aiemmalla lainsäädännöllä oli ministeriön sille antama merkitys. Toiseksi se ilmaisee, että komissio — jos sille vain osoitetaan tarve tehdä päätös tietyssä tapauksessa — voi edelleen hakea kompromissia sen tiukkuuden, joka liittyy yhteisön etujen suojelemiseksi tarvittavaan yleiseen lainsäädäntöön, ja toisaalta toimijan, jonka muilta osin täysin sääntöjenmukaista toimintaa lainsäädäntö hankaloittaa, intressien välillä. [6]

47. Lisäksi on huomattava, ettei tällä vuonna 1993 tehdyllä päätöksellä ole taannehtivaa vaikutusta, [7] mikä olisi saattanut antaa DAT-SCHAUBille edun kilpailijoihin nähden, jotka olisivat voineet harkita vastaavien järjestelyjen toteuttamista, mutta pidättyivät niistä, jotta eivät rikkoisi asetuksen N:o 3665/87 17 artiklan säännöksiä ja näin menettäisi tukea. Lopuksi on todettava, että päätös tehtiin vain rajoitetuksi ajaksi, jotta sen tehokkuutta voidaan arvioida.

48. DAT-SCHAUB vetoaa vielä lopuksi vilpittömän mielen periaatteeseen, jota olisi sovellettava tässä tapauksessa sillä perusteella, että 17 artiklan 2 kohdan toisen luetelmakohdan sanamuoto — erityisesti jos sitä verrataan muihin asetuksen N:o 3665/87 säännöksiin, joita sovellettiin siinä tapauksessa, että vientitukea saaneiden tavaroiden määränpää muuttui — saattaa johtaa keskimääräisen toimijan katsomaan, että toteutettujen kaltaiset liiketoimet oikeuttavat tukeen.

49. Katson kuitenkin, että vaikka kyseinen säännös olisikin voitu laatia selvemmin, kohtuullisen valveutunut toimija voi kyllä ymmärtää sen.

6 — Ks. esim. asia 66/82, Fromançais, tuomio 23.2.1983 (Kok. 1983, s. 395).

7 — Siitä, miksi sillä ei voi olla tällaista vaikutusta tässä tapauksessa, ks. asia C-34/92, GruSa Fleisch, tuomio 15.7.1993 (Kok. 1993, s. I-4147).

Ratkaisuehdotus

50. Näin ollen ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Østre Landsretin esittämään ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27 päivänä marraskuuta 1987 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 3665/87 17 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettua "kolmannen maan" käsitettä, tarkasteltuna 20.2.1989 tehdyllä neuvoston päätöksellä 89/147/ETY hyväksytyn Euroopan talousyhteisön sekä Persianlahden arabimaiden yhteistyöneuvoston peruskirjan osapuolten (Yhdistyneet arabiemiirikunnat, Bahrainin valtio, Saudi-Arabian kuningaskunta, Omanin sulttaanikunta, Qatarin valtio ja Kuwaitin valtio) välisen yhteistyösopimuksen kannalta, ei voida tulkita siten, että peruskirjan osapuolina olevia maita pidetään yhtenä kolmantena maana, mikä merkitsisi sitä, että Jebel Alin vapaa-alueella Yhdistyneissä Arabiemiirikunnissa jalostettua tuotetta, joka tuodaan toiseen peruskirjan osapuolena olevaan maahan saatettavaksi siellä vapaaseen liikkeeseen, pidettäisiin sellaisenaan tuotuna asetuksen N:o 3665/87 17 artiklassa tarkoitetussa mielessä.